

Innhold

Forord	11
Innledning	13
<i>Bjørn Lau og Merete Glenne Øie</i>	
Referanser	20
Kapittel 1	
Arbeidspsykologens rolle og ansvar	23
<i>Marit Hannisdal, Jon Fiske og Anette Høy Dye</i>	
Framvekst av arbeidspsykologi	23
Den norske arbeidslivsmodellen	23
Inkluderende arbeidsliv	24
Arbeidspsykologi som fag og spesialitet for psykologer	24
Aktører på arbeidsplassen	26
Hva er arbeidspsykologens rolle i bedriftshelsetjenesten?	27
Sykefravær	28
Hva er arbeidspsykologens rolle i NAV?	31
Arbeidshåp	32
Arbeidspsykologens rolle i spesialisthelsetjenesten	39
Hvordan vektlegges arbeid?	39
Pakkeforløp	40
Arbeidsrettet rehabilitering	42
Samhandling	43
Kasusbeskrivelse	44
Aktuelle aktører i arbeidspsykologisk oppfølging	45
Oppsummering	45
Referanser	46

Kapittel 2**Stress, arbeid og helse** 49*Hege R. Eriksen og Ingrid Blø Olsen*

Stress, arbeid og helse	49
Metakognitiv terapi og kognitivt oppmerksomhetssyndrom	50
Kognitiv aktiveringsteori om stress	50
Stressresponsen er dynamisk og kan bli en stressor	53
Vedvarende stressrelatert aktivering	54
Styrker og svakheter ved KATS og MKT	56
Behandling av stressrelaterte helseplager	56
Kasuistikk fra Senter for jobbmestring	59
Oppsummering	60
Referanser	61

Kapittel 3**Arbeidspsykologisk arbeid med mobbing i arbeidslivet** 63*Ståle Valvatne Einarsen*

Begrepet «mobbing på arbeidsplassen»	63
Hvordan foregår mobbing?	64
Subjektive og objektive forhold – noen dilemmaer	65
Årsaksfaktorer og risikofaktorer for mobbing	66
Arbeidsrelaterte konsekvenser av opplevd mobbing	67
Mestring av mobbing	68
Arbeidsmetoder og roller for kliniske arbeidspsykologer	70
Bedriftshelsetjenestens rolle	70
Klinisk arbeid med ofre for mobbing	71
Kliniske erfaringer fra England	71
Erfaringer fra Jobbfast-klinikken i Bergen	73
Oppsummering	74
Referanser	75

Kapittel 4**iBedrift – helsekompetanse på arbeidsplassen** 77*Tone Langjordet Johnsen*

Helsekompetanse i et arbeidshelseperspektiv	77
Arbeidsplassiltaket iBedrift	78
Utviklingen av iBedrift	79
Praktisk gjennomføring av iBedrift	80

Teoretisk og faglig utgangspunkt	82
Metode for formidling av helseinformasjon	83
Forskning på iBedrift	84
Styrker og begrensninger ved iBedrift	85
Historien om Inger – et kasuseksempel	86
Oppsummering	87
Referanser	88
Kapittel 5	
Vurdering av arbeidsevne	91
<i>Ingar Heum</i>	
Hva er arbeidsevne?	91
Arbeidsevne, inntektsevne og funksjonsevne	92
Arbeidsevne	93
Inntektsevne	94
Funksjonsevne	95
Hvorfor foretas en arbeidsevnevurdering?	95
Arbeidsevnevurderingen operasjonaliserer den juridiske prøvingen	96
Hvordan foretas en arbeidsevnevurdering?	97
Hvem utfører arbeidsevnevurderingen?	99
Oppsummering	102
Referanser	103
Kapittel 6	
Psykiske lidelser, kognisjon og arbeidsfunksjon	105
<i>Merete Glenne Øie</i>	
Kognitive funksjoner og betydning for arbeidsprestasjon	105
Hva er kognitive funksjoner og kognitiv svikt?	105
Kognitive funksjonsnedsettelse er vanlig ved psykiske lidelser	106
Kognitiv funksjonsnedsettelse og arbeidsfunksjon	106
Eksekutive funksjoner er viktig for å nå sine mål på arbeid	107
Modell for forståelse av eksekutive funksjoner	108
Andre kognitive funksjoner som er viktige for arbeidsfunksjon	110
Hva kan påvirke kognisjon?	110
Kognisjon ved psykiske lidelser og arbeidsevne	111
Attention-Deficit/Hyperactivity Disorder (ADHD)	111
Depresjon	113
Schizofreni	114

Hvordan utføre en kognitiv funksjonsundersøkelse?	116
Innhenting av bakgrunnsinformasjon og innledende samtale . . .	116
Validerte selvrapporterings skjemaer	116
Kartlegging/screening med kognitive tester	116
Styrker og mulige svakheter med kognitiv funksjonskartlegging . .	117
Kasusbeskrivelse	117
Oppsummering	118
Referanser	119

Kapittel 7

Individuell jobbstøtte (IPS) ved alvorlige psykiske lidelser 123

Beate Brinchmann, Simon Engelién og Arnstein Mykletun

En samfunnsutfordring og forslag til løsning	123
Hva er individuell jobbstøtte (IPS)?	124
De åtte prinsippene i IPS	124
Hvordan vet vi at IPS virker?	126
Fra forskning til praksis	127
Styrker og svakheter ved IPS	128
Implementeringsutfordringer	128
Hva med dem som ikke lykkes i IPS?	130
Langtidseffekt og oppfølging i IPS	131
Hvordan kan vi bidra til at flere får tilbud om IPS?	132
Åpenhet om egen psykisk lidelse	133
Ressurser om IPS	134
Min historie (Simon)	134
Oppsummering	136
Referanser	137

Kapittel 8

Jobbfokusert terapi 141

Danielle Wright, Marit Hannisdal og Elisabeth Baumann Heier

Hva er teorigrunnlaget for jobbfokusert terapi?	141
Mestringsforventning	142
Behandlingsmodell for jobbfokusert terapi	143
Modellen for jobbfokusert terapi	143
Kasusbeskrivelse	151
Evidensgrunnlaget for jobbfokusert terapi	153
Oppsummering	154
Referanser	155

Kapittel 9**Tilrettelegging for kognitive vansker** 157*Jan Stubberud og Merete Glenne Øie*

Psykoedukasjon og samtale om kognitive funksjoner	157
Kompenserende strategier og hjelpemidler	158
Tilrettelegging av omgivelsene	159
Generelle råd for klienter med eksekutive vansker	159
Generelle råd for klienter med hukommelsesproblemer	161
Generelle råd for klienter med psykomotoriske tempovansker ...	161
Mulige utfordringer	161
Hvordan hjelpe klienter med innsiktsvansker?	162
Kognitiv trening	162
Bedres kognitive funksjoner av kognitiv trening?	162
Kognitiv trening: metakognitiv strategitrening	164
Anvendelse i praksis og kasusbeskrivelse	166
Oppsummering	170
Referanser	170

Kapittel 10**Ledelse ved sykefraværsoppfølging** 173*Bjørn Lau*

Lederes ansvar ved sykefraværsoppfølging	173
Oppfølgingsplan	173
Dialogmøte	174
Den sykemeldtes forpliktelser	174
Ledelse ved sykefravær	174
Sykefraværsoppfølging er en prosess	174
God og hyppig kommunikasjon	175
Tilrettelegginger på arbeidsplassen	175
Bærekraftig arbeidsmiljø	176
Hva ønsker sykemeldte seg av oppfølgingen fra lederne?	176
Lederes utfordringer	177
Teorier om ledelse	178
Lederes adferd	179
Situasjonsbasert ledelse	180
Lederes ferdigheter: ferdighetsmodellen	182
Anvendelse i praksis og kasusbeskrivelse	185
Oppsummering	187
Referanser	187

Forfatterbeskrivelser 191

Stikkord 195